

لە بارى شاعىرىيەتى زىرك نا ب (چرىكى كوردستان) ب ك م س سىر
ب كىن ، چن ل ودا زىرك ژيانى خى ل س ر ت و تا ساى ۱۹۵۸ و
گ ان وى ب ئىران ب شىعر نووسىوت و ، ب شىعرى وان و پ
هون رو پ ل جوانىپ كانى شىعر ؛ جگ ل شىعرى گ رانىپ كانى ، ك

زږر بلای هږر زږری شیعرۍ خږی تی و شیعرۍ فږلکږ ریږ کانیښی
ږیکښتووږ و جوانتی کردوون ، ئږوږش زانراوږ کږ زیرک دږستږ و ږست و
ږکږر شږعرو ئاوازی بل دږهات و جوانیښی بل دږهات ، هږموو ئږو
گږرانیا نږی لږ ږ گوتووږ تی و تږمار کراون . . گږرانی سږرکږوتوو و
نږمرن !

زیرک وږک کږسایږ تیږک . . زږر بل توانا لږ چږند ږووږکږوږ ږویستږ
لږکږنږوږی لږ سږر بکږر ، کږسایږ تی هونږری ، کږسایږ تی ئږدږبی ،
کږسایږ تی کږمږایږ تی ، کږسایږ تی نږتږوږی ، کږسایږ تی چینایږ تی ،
کږسایږ تی سیاسی و کږسایږ تی ژندږستی و عاشقی و زږر سفږ تی وږک
دږسبږاووی و ئازایږ تی و بل وږفای و خږش مږجلیسی و . . . تا دواپی !
دانپږدانان . .

دانپږدانان . . دوو جږری هږی ، ږکیان ئږوږی کږسږک بل زږر
دانپږدانانی ږبکږر ! دووږمان ئږوږی کږ ئږو کږسږ بل خواستی خږی
دانپږدانان بکات ، ئږمږ لږر مږبږستمان لږ دانپږدانانی زیرکږ بل
خواستی خږی ، لږوانږی کږ کردووږ تی و بل سږری هاتووږ ږبکږراوږ !
دانپږدانان لږ ږووی دږرووناسیږوږ ، واتای ئږوږ دږدات کږ ئږوږکږ
سږ کارکږکی کردووږ یان ږبیان کردووږ ، ئږستا خږی ئږم کارانږی بل دږ
نیږو وږک بارکږکی گران لږ نږو دږدا بووږ بل گږر و دږیږوږ خږی لږم
بارو گږیږ زگار بکات .

لږ ږووی کږمږایږ تیږوږ ، کږسی دانپږداناو لږ لږمږی خږک و تیرو
توانجی کږمږگږ ناترسږ و باسی بل سږرهاتږکانی خږی دږکات و شږرم
ناکات !

دانپږدان چږ ؟ گږرانږوږی کارکږ کږ کږمږگږ بل عږیب و شږرمی
دږزانږ و کږسږک لږ ږاږدوو دا کردووږ تی یان ږبی کراوږ و هږموو
کږس دږیانږوږ ئږم جږر کارانږ بشارنږوږ و نایانږوږ خږک بیانزانږ
! بلږم ؛ دانپږنږر خږی دږیانگږیتږوږوږ چ لږ بل ردږم کږمږگږ چ لږ
بیرږوږریږکانی دا ! وږک ئږوږی (جان جاک ږږسږ) بل ږکږم جار
کردووږ تی ! کږچی جان جاک ږږسږ چوار ساږ پاش مږرگی خږی ساږی
(۱۷۸۲) کږتږبږ کږی دانپږدانانی بل او کرایږوږ ، کږچی زیرک لږ ساږ
۱۹۶۶ بل او کردوږ و هږشتا لږ ژیاندا بوو ، بل هږی ئږو کیتا بلش (
ساواک) فږرمانی گرتنی بل دږرکردوو ناچار هږږات و هاتږ کوردستانی
ئږو دږمی سږر بل عږراق ، واتږ لږ سږر ئږو کږتږبږی کږ بل شږکی
دانپږدانانږکانی بل او کراوږ تږوږ ، ناچار بوو ماږ و ئیران بل جږ
بلږږ !

دانپږدانان . . سفږ تږکږ زږر کږم مږرږږکان دږتوانن دان بلوږ دابنږن
کږ دږی ږوشتی کږمږایږ تی دږی یاسا و دږی ئایین و دږی نږتږوږ
کردوو یان و وږک نږنگیږک حسږب دږکږ و کږمږگږ بل سووک سږیری ئږو

کارانه دځکات . یان ئووتځ دانپځدانان ئوویځ .. کځسځک بځت ئو و کارانه بگځځیتو و کځ خځی کردووځتی و نه دځبوایځ بیانکات ، یان ئوکارانه یځ کځ بځ زځر پځی کراوځ ، کځ نه دځبوایځ پځی بکځ ! یان کارانه کځ بځرامبځر بځ کځسانی تر کردووځتی، کځ نه دځبوایځ بیانکات !

دانپځدانان چځند جځرکځ :

یځکځم : ئو و کارانه ی مرځف خځی کردووځتی و کځمځځگځ بځ شځرم و نه نگي و تاوانیان دځزانځ ، دزی و درځو کوشتن ، کاری سیکسی ، خیانت !

دووځم : ئو و کارانه یځ کځ مرځف بځ بځ خواستی خځی بځرامبځری دځکرځ و کځ مځځگځ بځ سووکا یځت و شځرم و کځمایځتی نه نگ دځیناسځ ! سیځم : ئو و کارانه یځ کځ کځس و کار دځیانکځن وځک باوک دایک و خوشک و براو خزم ، بځ عځیب بځ ئو و کځسځ سځیر دځکرځ ! ئم خاځځیان زځر تر لځ نه و کځمځځگځی ځځځهځځات ، تاک بځ کردوځوی ئم کځسانځ چاو شځو زمانکورت دځبځت . زیرک لځ هځرسځ جځر دانپځدانانی هځی ! دانپځدانان.. ئازایځتیځک لځ دځست هځموو کځسځک نایځت و ویژدان ئاسوودځکردنځکځ قوربانی دانی گځرکځ !

ئو و ئازایځتیځ لای تاکی کورد زځر کځمځ ، تا ئځستا جاشځک بیرځوځریځکانی خځی ناگځځیتو وځ ، (۳*) جاسوسځک باسی جاسوسی و ځاپځرتنووسینځکانی خځی ناکات ! ئم لځ ئاستی نه تځوویځی ! لځ ئاستځکانی تریش هځر هیچ !

- تاوانځک کځ زیرک بځرامبځر کځسانی دی کردووځتی :

چځند سځرم شکاند !!

ئوویځی ځاستی بځت .. کځ دځځځین تاوان ، نابځ وایزانین کځ زیرک تاوانی گځورځی کردووځ ، بځ نه خشځو بځ پلان ، چځن لځو سځردځمانځی زیرک کارځکی کردووځو دواتر لځی پځځیمانځو دانی پځدا دځنځت ؛ کارځکن کځ یان لځسځردځمی منداځځ و بځ سځرپځرشتی و نه زانی کردووځتی وځک خځی دانپځدادځنه و لځ جځگایځک لځم ژیاننامځیځ دا دځځځ : هځشم هاتځو بځر ! ، وځک خځی دځځځ کاری واش هځی بځ بځرگری کردن لځ خځی کردووځتی ولځ (چریکځی کوردسان) دځفځرمووځ :

لځ شازدځ ساځځ ، چځند دځرکځم تځقاند

چځندځ کارم کرد ، چځند سځرم شکاند

لځ مځراغځ دا ، بووم بځ تووتنځی

ځځځستم تځورځز ، بووم بځ قاچاخچځ

شځوځک کځ گیرام ، مردن لای وی چی ؟

تاځځژ لځیاندام ، بځدارو قځمچی

**

له ته ورته بووم شاگرد ښاد چې
 د فېقم كې بوو ؟ پاك هېرچي وپېرچي
 زه كار د كات و زه رشار د گڼې بې ناچاري د ښه :
 نه م د دا خاوه و نه شم د ستاند باج
 ما و م نه م ، قولنچكي گاراج
 چنه پندم دي ، بووم بې بيست و چوار
 باش بې عېقه بووم ، بې شرم و بې عار
 نه گره بې وردې نه م شاعرانه بخوښنه و بگڼنه و سړدنه مي نه و
 وختي ژيانې زيرك ، د بينين زه ر استگي يانه و بې دوو د بې باسي
 سړدنه مي خراپه كړنې خې د كات و تا د گات نه وې بې خې د ښه :
 بې شرم و بې عارو بې عېقه بووم ! نه م دانپېدانانې زيرك ، هې
 نه وې كې دواچار بې هېش خې د تنه و د زان نه وې و كسارانې
 كړدو وې تي ، كاركي باش نه بوون ؛ سېر كې سړشكاندن و د رگه
 ته قاندين و قاچاخچې كړدن و فېقايې تي كړنې هېرچي و پېرچي !
 نه وېش هېمووي له سړدنه مي بې ما ښه و بې كېسي دا ، كې بېم حاسه و
 د ښه : نه خاوه م د داو نه شم د سستاند باج ! كې خاوه دان له
 ترسند كي و باج ساندنيش بې هې زو م وې ! نه وې دري د خات
 زيرك له نه وې چ توته كې و له چ جره كې م گڼې كې بې كېسي و بې
 ما ژيانې بې سړ بردوو ! له م كات دا ته م نه د بېت بې (۲۴)
 سا ، بې م ، بې ئيشي و برسيې تي يې خې بې ناداو سړي پې
 هېد گره بې خوزستان و م سجد سلېمان و بې سرا ؛ له م هېموو گڼې ان و
 د ربېدريې كاري د سناك و و جاركي تر غريبي كېس و كاري د كات
 و بې و هيوايې وري بگرنه و ...
 د بې له ثاوات هاتمه و لاي برا
 تا براژني باش بېم هې كا چرا
 براو براژن ، برازاي جوانم
 نه وان د و م نه م ، نه من بې نام
 هېرچې نه هې و دا و دژ وعاجز بووم
 و ښه ، لاو كې پاك و ته ميز بووم
 بې و هېموو نومېد و د تنه و لاي براو براژن و برازاكاني و
 د كې و ته خزمېت كړدنيان ، كې چې براژن و برازا له ي د كې ونه لچ و
 ليو بادان و تاوان بې دروست كړدن !
 براژن وتي : واهات كولكنه
 برازا وتي : چنه نه سپې ونه !
 بووم نه كې ريان ، بوو بووم كاردار
 بېش و نه شكچي ، بې ژ بارو كار
 سړه اې وانيم ، براكم كز

براژنم وتبووی : ک حسان دز
 پم گوت برال ، من کاری گم
 ب ت کار دکم ، و کوو سپرم
 ئمما ست ل عنات ل پیاوی بدخوو
 چونک براکم ز ر ژن سفات بوو
 هقکم چند بوو ت چل تم
 کداوام ل کرد ، پی ی وتم ؛ بگن
 ک هانی ل دام بداس و بشن
 ووتی گال بدم پارچ پارچت کن
 ئیتر من دستم ل روحم هل گرت
 شپکم ل داو قوور قورووچکم گرت
 برازاو براژن ک هاواریان کرد
 ژاندارم هاتن ، ک ل بچ میان کرد

هرچند زیرک باسی خای دکات وک - وک لاوکی پاک و تميز -
 بام ، دواچار ل برامبر بزیکان چیترا خای ب ناگیر و
 داوای مافی کارکردنی ئو ماو ی دکات ک ب براکای کاری کردوو
 ، و مای براکای گف و ل کردن هوشی ل دان دبیت ب داس و
 شن و قس پگوتن ، لم کاته دا زیرک خای پ ناگیر و دس ل
 وحی خای هددگر و شپکی ل دکات و قو قو اگای دگر !
 براژن و برا زاکانی دکاون هاوار و جندرم دن و ک ل بچای
 دکان . ئم گانان و دانپدا نان ، ک کس و کاری خای چیان
 پکردوو ، جارکی تر زیرک ناچاری سه ره گرتن و د رب دری و ب
 کاری دکات .

لم بکاری دا ئمجار دبیت شاگرد شوفری حاجی کی ب تماع ،
 پاش بینو و برریکی ز ر و بار پیداکردن ب ماشین ، بنزین بان
 و باری گران . ل زیرک دچیت پشت سوکان و ماشندک ل
 د خو ! چن شارزا نیو تازکار ل ماشین ل خوین ، ماشین
 خای ب دیوارک داد داو گنجک ب ناوی - مستفا - دک ویت ژر
 دیوارو دمر ! زیرک دد :

ختام تیا نه بوو ب کلامو

خودای ل خش بت یزادان ئیشا

ک دزان گنجک مردوو زیرکیش ل ترسان خای ل خ دببات و
 جول ل خای دب ! فرستکی ب هددکو و ددرد پ و هدد
 ! وو لدشت و کو دکات و مانگ شو دب و ل دوور کپرک
 دبین ! دچیت لایان ب هومدی حوان ویک ! ساویان ل دکات

..

جحل و پر ل لم کردیان سلاو

[illegible]

ئەگەر بىر وردى ئىم ژيانا نامە يى زىرگى بخوئىنىۋ ، دىبىنىن زىرگى
لە نەوان ھەتەن و بىكارى و بىكەسى و دىرىدەرى و بىسەرھاتو
پەشھاتى نەخووزراو بىندىخانە دا دىخوئەتەۋو ناخەستەۋو ، ھەر

ئەو شەك كە تەمىنى دىگاتە بىست و خوت سالى ، بى داخ و خىسرىتتە و
 دىت : چا چەن پىر نەم و چەن بى لاوى بىمەنمە و ؟ ئەو بى كە
 زىرەك لى گەرانىيەكى دا دىفرمىو : لى پەدا پىرەم لى و دىركەوت !
 ئەو زوو پىر بوون و ھەستەردەن بى پىرىيە زىرەك ھەي ئەو بوو كە
 ئەم ژيانەي زىرەك لى نەگەتە و زىرەك ھەستە بى ژيانەكەت ! ھەردەم
 لى ناو - گەرە و قەرقەش دا بوو - وەك خەي لى گەرانىيەكى دى دا دىت
 ! ھەر بىيە دى بى گەرانىيەكانى زىرەكەش وەك ژيانەنامەكەي بخوئىنە و
 ، چەن بىردەوام بى پەي پەشەتەكان باسى خەي دىكەت ، ئەگەر ۋژ
 دىفرمىو ؛ ئاخى پىرىيەتەم ھەناو شەن ؟ ئەوا ۋژەكەش دىت :
 بولبىو ئەمسە من زەر بىختىارم سەخەبى مەھتاب گوى بىھارم !
 زىرەك زەر استەگەيانە و بى شەرم باس لى كارى خەم و كەسى خەي دىكەت
 و ھەتەستى براو براژن و برازاكانى دىخاتە بىرچا و ھەر ئەو كارەي
 ئەوان كەردوويانە و ئەو قەسانەي كە پەيان گوتوو ، استە و استە
 دىيانەگەيتە و .. چەكن و ئەسپە و دزو بىگەن و گال دىم لىتە دىن
 بىشەن !! دووبارە دىكەتە و و دانيانەپەدا دىن ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ڪڍ زرد خنڊي ڪي ڪردو گوٽي : ٿر وڻا ٿر ما ڪو ڪا
 عزيز ٿو چيت دڊو؟ ووتم من ميوانم حاجي ل ما؟
 ل سڙداواڌم چوونڪ مانڊو هيٺاڪ بووم ، جڳايان ل خانوو
 تڙاو نڪراو ڪڍ ٻ اخستم ڪڍ پي بوو ل ڪون مشڪ ! ل و جڳاي
 ٻ تاني ڪي ت نڪيان پڊا دام و ل مانڊو ٽي و ٻ ن خشي و ش و
 وڙڪ ٻ خ ن هاتم و ، ڪ چاوم ڪرد و ، پش ني و ٽي ٽي
 دوايي بوو ، داواي هڻند ٿاوم ڪرد ، هر ٿو ٿن ڪ ناوي .
 (رامان) بوو ، جامڪ ناوي ٻ هنام ، خرڪ بوو دڊست درڪات
 و ٿاو ڪم بدات ، ل پ پشواو پشت گڏاي و ، ٻڊنگي ٻر
 گوٽي : ٿا ٿا ڪاڪ ميهمان مشڪ نيشانم دڊات ! پاشان هات و
 پش و گوٽي من ل مشڪ ناترسم ، جام ٿاو ڪي پڊام و منيش زرم
 تڙو بوو زرم خوارڊ و ، گوٽم ل بوو ڪيخوا ٿن ل ٻر خي و
 جوٽني دڊا ؛ دڊستي ڪرد ٻ قسي ناشيرين و ٻ ٻ و ووتي :
 اوٽ ٻا نان ٻ ٿو (گ..) جنڊو ڪي ٻ ڪوٽ ڪاني دا ديار بوو
 دڊويست شڪات ل من و ل بوو ڪي بڪات ، منيش ٻ خ ٻر ل ه موو
 شڪ ، ڪخوا ٿن ٻ جوٽندان و ٻ دڊرڪوت و منيش ڪ وٽم حاجي
 خم و ل خ و اچووم ، ل پڊل زرم يڪ ٻ خ ٻر هاتم ، وامزاني
 خانوو ڪ ٻ سڙم دا و وڃا ؛ خريڪ بوو ا پڊم ، ٻ ٻام ، پڊا
 نڳي شتم ڪ ليسي ڪيان ل ناو قڊم دا ؛ سڙم ڪرد ڪوٽ جا ڪل
 چوار شان ڪڍ بوو واي ٻ توند لڊي دڊام ، ويستم شتيڪ ٻم ! ٿر
 ٻ لڊم دڊن چيم ڪردو؟ ، ٻ ٻام دڊم و دڊست مڊي ڪي تر ل سڙ
 دڊم هستا و هشم ٻ خ م و ن ما !! ن مزاني چيم ٻ سڙ هات وو
 ؟ ڪا تڪ ٻ خ هاتم و دڊم خرامان ل ت نيشتم و دانيشتم و
 دڊگري و ٻ ترڪي ٿيلاواندم و ٿيگوت : ميهمان يٺه هڻ سيو گولي
 دي ني و وڊردوس بلاسن ! قيم رڊم گشم هيچ بير سڙ ديم ٿ ما
 ئيمام ع باسن ٿ بير لارتن ڪ مارت ورسن ! وات ميوان خ ش ويستي
 خوداي ، ٻ چي لٽان دا ؟ دڊم نا ٻ هيچ دوعا ل مڊد ڪم بڪم
 ٻام ئيمام ع باس ل ت نڪشي ٿواني دي بدات !! ڪ ٻ خ
 هاتم و سڙم ڪرد مشڪ ڪي ت پي ل ت نيش خي داناو ، ڪ ٻ
 تڙواوي ٻ خ هاتم و ، ه موو لشم ٿاني ٿ ڪرد ، ٻ خم ن وڊستام
 دڊستمڪرد ٻ ناين خرامان ڪ چاوي ٻ من ڪوت هڻا تو هاواري ڪرد
 ميهمان ٻ خ هاتم و ، تڙ و تڙ پيدا بوو ل ٿوور و غاريان
 ٿ دا ي لاي من ، ل دڊيخم گوتم و وڻا هي ٿو وڻي پڄم ٿو و !!
 خوداي چي بڪم توشي چ ٿو شڪ ها تووم ؟ ناچار ل ترسي
 و وحي خم ت ڪا نڪم دا ي خم ، يان لاي ڪم ه ٻم ، ٻام وڪ
 سپا ٻم ل هاتبوو توم ز هرچي لشم بوو ڪوترا بوو سڙ يڪ ،
 ٿو وند ٻ ٻ حمي ٻ ليس و پڊل ڪ لڳيان دابووم ! ناچار ٻ نا

[illegible]

.. دوا جار زیرک گوتی: جا برام ئم من زرم تهه دان دیو ، ب
 ئوی بزانم بچی لیم ئدن ، لو دنیا یه خشم ندی ئومده وارم
 له جیهانه کی ترده خودا تهه م به بکاته و لای کم له و ش هه
 تهه دان نه به بشم . ناوهرم گهرانی بهم ...!! میرزا که ریم
 خشناو دهی که زیرک له کانی م لا ئهمده کاسبی ده کرد ، زه جار
 گهرانی به ژانی ئهران دههاتن و بهکه و گهرانیان دهگوت ، جارک
 گهرانی به ژکی لوستان هاتبو ، گهرانی (دایه دایه وختی جهنگه)
 دهگوت ، عاده تی زیرک ئاوا بوو ههمیشه و بهامی گهرانی به ژکی کانی
 ده دایه و ، بهام ، ئهمجار به دهنگ بوو ، خهکه که چاو به بوون
 زیرک و بهام بداته و ، بهام زیرک هه به دهنگ بوو ! زیرک هه
 به دهنگه کی ئاوا باس دهکات ، (ئه و گهرانی ههمقه وای جهنگه کی
) (قدهم خهری بیرا و نه) خشم ئه زانم جه وای ده مه و ، بهام ،
 ناوهرم چونکه ئه و نه دیان له داوم ، هه جار به هانه به کم پی
 دهگرن ، من ده زانم و بهامی به ده مه و ، جه وای به که شم حازر کردوو ،
 گوتمان چیت حازر کردوو ؟ گوتی : لایه لاته به ده کم با غیرت
 بتباته و دهس که ینه تفهنگی به نه و شه و تاهه ژ به یا و ده جا که وشه
 بووم به پاته و بهام ، به استی ئه گهر شته کم گوتبا یه ، چ له
 ئه وشه و زووتر نه بوو سات جوت شه قیان ته ههم ئه دا ، به هانه به کی
 چاکیشیان به ئه ده زیمه و . خودایه ئم جار به کو ههم بهم ...!!
 به به عومهری سوتهانی ده نووسه : چوینه کانی م لا ئهمده و
 ویستمان زیرک به به نین ، چایخانه که زه هه ژاران بوو میزو کورسی
 کهن و شل و شق بوون ، له ده وری مه زک دانیشتهن ، زیرک ههات ،
 بهام ، چی به به نین زیرک به نگ و ووی گه به ابو ، قسه ی به نه ده کرا
 ، گوتی : تکه یه داوای گهرانیم له مه کهن ، ئه و چوار که سه ده بینن
 له سه ر ئه و مه زه هه دانیشتهوون ، له هه نه جه تکه ده گه به نه له م به نه ! که
 له میزه که مان دوور که و ته و سه ر به ئاسمان به ره کرد و گوتی :
 خودایه ئم جار به کو ههم بهم ؟! شاگرد کهم هاوری کرد کو ینه
 وهرن زیرکیان کوشت ...!! // // // میرزا که ریم ده نووسه به یانی که
 زوو به ابیعه خانم له ده رگای دا و له گه شاگرد کهیا خه کرد به
 ژوور و و گوتی : کاکه بهمان بوور بهم به یانی به بزارت ده که ین !
 گوتم: له و گه به بزانم چیتان له قومه واه ؟ به ابیعه خانم گوتی :
 ئه مشه و شه یان له گه کردین ، هه نه ده کیشیان له زیرک داو ،
 ههم به ت ئه ویش دهستی کرد و و ، خوا ههم ناگره شه که کی چاکي له گه
 کردن ، منیش گوتم ئه مانه کهن شه یان له گه کردوون ؟ گوتی : جا
 بهم چی کاکه هه نه ده کیان جهی خاکیان له بهر بوو ، هه نه ده کیشیان که ت
 و شه واره و به فارسی قسه یان ده کرد ، بهام ، به خوا وابه زانم یان
 (ئیتلاعات) بوون یان . (زده ی ئیتلاعات) بوون ، شه و یان زه ر له

(جینایه تکار ده چوو ؟) پاشان چووم کا نی م لا ئه حم دو ووم کرد زیرک و به پکه نینه و گوتم زریان له داوی ؟ و لاهی زوو فریام که وتن ، منیش چاکم له دان کاکه تور زنه کم هه یه ده ستم دابوو به ده وری خه ما ئه م سو اند که ئه ممانی به ناو شانی هه ر یه که کیان و که گا ئه یه اند ! ئه ممان و خته ده ور یان له دام و تور زنه که یان له دست گرتم په کم که وت ، شاگرد که م هاواری کرد که یه ورن (زیرک) یان کوشت ! (۱۰)

کاکه که دیم هه ر که کو لا و به فیز که و هه نده که به کوردسی شه بان له گه ده کردن و هه نده که به شق و به شاپ بهر بوونه گیانی شه که ر که کان و هه یان بهن کردنیان به به ردی برا برایی و هه ر دوو سه که س به دوا ی نه فیر کیاندا ایان ئه کرد و ئه یان وت (وایسه پده ره) واته او سته هه ی باو که که ت !

میرزا که ریم ده یه و هه ی شه که که بزانه ! زیرک ده ده : به خوا کاکه هه ر سه ر به خه شه یان په فرشته م ، به ئه وای هیچ خه تایه کم هه به ت ! ته به چی به کوردی ده که کی !!

زیرک ده بینه میرزا که ریم به زیرک زه ر خه مباره ، ده ی کاکه گو به گره ، ئه من له م جه ره به ده ختیانم زه ر به سه ر ها توو ، له تور زه زیندانی بووم ، ژاندرمه یه کی پیسکه ی (عجه م) هه بوو ده سته په م فه ر بو بوو شه و بهری له نه ده کردم و به ها نه یه کی ده ده زیه و ده ده یگرتم و ته ری له ده دام ! ئه ژکه به سه ر ئاو یزیان کرد بووین ، من له یزا که کیم ، ئاوره دایه و بهم هات و به تورکی گوتی : (ولان ئه ی) من په م نه گوتی به کوردی قسه نه که ی ؟! زیندانی که کان ئاو یان دایه و ، منیش زانیم ده یه و هه نه جه تم په به گره و له م بدات ، له ده ی خه مدا گوتم : با به ده ی ئه وان قسه به که م ؛ به که چیدی له م نه دن و بیده م لای به عاری و وتم : کوا به کوردی قسه م کردوو ؟ وتی ئه ی به به کوردی ئه که کی ؟ منیش ده نگم هه به ی و ووم کرد زیندانی و زیندانبان که کان و به پکه نینه و وتم : که ! من به کوردی که کیوم ، ئه گره به کوردی که کیبام ئه سته ته حا ی نه ده بووی !! زیندانی که کان په که نین و وویان له ئاغا (شه ر ئالی) کرد و گوتیان : توو خوا چیدی له حه سه ن مده حه سه ن که یکی چاکه ! جا کاکه ئه گره به م به گونه له یانداوم و نیو یه عومرم هه ر به ته هه ده ان بر دوو ته سه ر ، له وان یه باو نه که ی ! له به ختی من هه زار هه نده ! زیرک هه نده که نه نه یه هه بوو که نه یه ده توانی بیدر که نی !!

پیاوانی (زده ی ئیتلاعات) ی ئه وسا که او یان نابوو ، و که خه ی ئه ده له هیچ جه گایه که نه یان ده هشت جه گای به ته و و به ئاسوده یی به ! ئازاریان ده ده ..

له یاندا به زیرک و که خه ده ده : نیو یه ته م نه م هه ر له یان داوم ،

[illegible][illegible]

دستی به کراسه کی بردو هایدایو و گوتی : سیرکه ؛ کاک بزانه چیان به سر هیناوم ! که سیری سین و پشتیم کرد به استی موچه که به بری پمداهات و له تقی سیرم و هات دیر و ، جه گای هار لوله تفنگ لهان دابوو وک بهی به بهی شین ژماره پنج له سر سینگ و پشتی نووسرا به و ابوو جه گای قنداغی تفنگ به پانی و درازی قنداغ که پشتی زیر کی شین ومه کرد بوو .

گوتم : زیرک نه ته ئوانه ناسی ؟

گوتی : نه به خوا نه مناسین بهام ، کوچه جله کی با به رزیان ته دا بوو زه لایه نگری له و کردم به استی نه و نه بوایه شیرز یان دکردم ، زه ری تریش هتیه کی خرکه ی چوار شان شری ته دابوو زه به به وجدانی لیدام نه و هتیه پیسه هار هاتوو غاردایه ژوور و شوشیه کی ویسکی کوپیه هتیه چیه نای به سیریه و (...) وک عسابه ی فلیمه کان فیه له دداو جوته کی پددام ، ئاخیر من خم په نه گیراو گوتم : هیه نا پیاوی نا ئینسان ، نه ته دزی یان ویسکی خری ؟ دانیسه با خزمه ته بکه م ! شوشه کی داناو گوتی : هیه پیره دایکت ... (۱۳*) نه و من به پیاو نازانی ، نه جار به هاردوو دستی ته مبه ر بوو نه گره نه و کوچه با به رزه نه بوایه به خوا شیه نه کردم ! گوتم هاتوونه سرت و لایان داوی و هموو له شیان شکا ندووی ساره ای نه م هموو له دانه مه تحیان دکه ؟ گوتی : استه نه و نه و عکه سانه هیه مه تح کردن نین بهام ، دگوتره ئویان له نه ویه تر چاکتر بهام ، چاکیان ته دا نیه ! گوتم : شکات کردوو ؟ گوتی : له پشه ته (ژاندارمه) کان لهر بوون و (باز جه یان) له کردم بهام ، خه ناشوهرم بهم وک مه سه له که یه کابر اش دکوژن و له گجه ناز که ی نه نه !!

گوتم : زیرک نه ته ئوزانی به چی له ته دانه به چی به من نایه ؟

به دکه کی په باو و سیری منی کردو گوتی : ناوهرم ددری خم به که س دهر بهم ، بهام ؛ هتیه ته ناشارمه و نه گره ته زکه سه بر بگری و عجه له نه که ی تا وخته خیه دته !

گوتم : یه عنی چی کاک گیان قسه کردنیش سه بری دوه ؟

گوتی : په نه گوتی و زعی من و زعه کی (مه عمولی نیه) ناوهرم ددری دیه خم لای هموو که س بکه م ! بهام ، وژکه دته په به دمه هاوار بکه م و خه کیش حایه بکه م که به چی نایه نه له هیه شوته نه بحه و مه و هار وخته کی ئار زووشیان له به ته نه و به هانه یه کم به نه دزنه و ته رو په ته مه هته دانه و دته نه و !!

سهرم له و زعی زیرک وسو ما بوو هیه له حالی نه بووم نا چار هیه تر له م نه که یه و . دوو سه نه هه نایان و بردیان و دوا جار په یان گوت : کاک ته چی دکه ی له م چه و دوور شار ، به قسه ی نه مه

دېکېت به چې گايېکې تر به خت کاسې بکې باشتړ ه تاکو شو وکېس
نېشان کوشتو ؟!

گراني خان باجی زیرېکې به لېدان دا ..
دوا جارې ناچاری کول و پلېکانې چايخان ه اچ دېکاو زیرېکې
سړه دېگر !

میرزا کړیم بېرد وام لې گېان به دوايې زیرېکې ، گوتیان لې
سېلاغ ، چووم ما ککېم دېزې و و لې خاوان ما مې پرسی کوا زیرېکې ؟
گوتی وېرې دانیسې تا بېسړ هاتې زیرېکت به بگېم وې ! گوتی : ککې
لې گېان ابيعې خانم هاتنې ئېرې ، من لېرې ژوورېکم پېدان ،
ئېوارېکې زیرېکې لې گېان ه نديکې برادر دېچېتې دېرې وې ، به (
یستورانی - ئېپریم) برادران سړگرېرم دېبن و داوا لې زیرېکې
دېکېن گېرانیان به بې : زیرېکې دېیان ناشکېنی و گېرانی (خان
باجی) یان به دې و دانیشتوان گوتیان لې دېنگې زیرېکې دېت دېست
دېکېن به چې پېلې لېدان و فیکې لېدان ، به چېرېکې دېنگیان دېگېشتې
خیابان ، لې خیابانیش پېلې پېلې خېکې دېهاتنې بېردېرگای سېستوان و
ئېوانیش دېستان به چې پېلې لېدان کرد ، سا بلاغیش ه مېشې لې ژر
چاودېری دابوو ، لې ئیختیناق دا ئېژیان لې لاین دېوېتې ئېرانې و
، ئېم شتې ه مېشې وابوو نېان دېهشت خېکې زېر پېکې وې کې بېنې و
!

ئېفسرېکې (شهربان) ه مېشې لې گېان بوو لې گېان چې ندې پاسې بانی
چېکدار ، ئېگر نژیک یستوانی ئېپریم ئېم ه مېو شو قیدې دېبین ،
یېکسړ وویان کردې ئې وې ، پاسې بانېکان یېکسړ لې ماشن دابېزین
و غاریان دایې سړ خېکې ککې دېستیان کرد به بېدېرکردن و بېاوکدن
و پاېدانی خېکې ، به ئېم خېکې اها تبوون لېولا پاې ئېدران و لې
سړ خېیان پېدا ئې کردې و...

ئېفسرېکې چو وې ژوورې و دې چې دانیشتن نېما بوو خېکې به پې وې
چې پېلې لې ئېدن و گېرانیېکې دېگېنې وې ، ووی کردې زیرېکې و
هاواری کردو لې سړخې بې ئېم چې ئېم چې گايېتان شلېغ کردو و ؟
ککېس گوتی نېدایې ئېفسرېکې و زیرېکیش گوتی نې دایې تا گېرانیېکې
تېواو کرد و گوتی چې ناب سړوان گېرانی گوتن قېدېغېنې ، ئېتو به
هاتې زېوق ئېم دېشکېنی ؟

ئېفسرېکې گوتی : ئېم شلېغې قېدېغېنې ، ئېم شو گېرانیېکې
بېتې هې کې بوونې وې خېکې قېدېغېنې ! زیرېکې گوتی : کاکې بېچې لای
ئې وې گېرانی ئېن و ئېقسیشې بې دېم وې ئېکېن لېسړ ئېخی خیابان
یان لې ناو پارکېکې زېر لېرې شلېغ ترې بېچې بې ئېوان قېدېغېنې ،
بې ئېم ککې لې ناو چوار دیوار ئېم یستورانې تېنها یېکې دېرگای
هې وې بې پېنجېرې ، بې گېرانی دېردی دېخی خېم بې با بدم بې

دې بې مانعتان هې بې ؟

قسې يېک له ئېفسرېکې و قسې يېک له زيرېک ، ئېفسرېکې يېک زلزلې له بنا گوې زيرېک دا ! ! زيرېکېش نه يکردې نامردې و هېسايېو پېو و هې تا تنې تېدا بوو زلزلېکې له بن گوې ئېفسرېکې دايېو و پشټاو پشټ بېري دايېو ، خېکې دېورو پشټې دايان پېلېسيې سېريېک و بوو بې شېکېک له هېموو ئېرانت نه يانتوانيو ئاوا له ئېفسرېو پاسېبان بدن وايان له کرد بوون خېيان پې له سېر پې انېدېگيرا ، يېک له پاسېبانېکان هېسايېو خېکې گې ياندېوو شېهرېباني و ئاگاداري کردېوونېو ئېوا له سټوراني ئېپرېم خېکېک له ئېفسرېو پاسېبانېکان دېدن فېوري دې بې بگېنې فريامان . .

ئېو ندې پې نه چوو دوو ماشېن پې له پاسېباني چېکدار له بېردېم سټوران خېيان فېدايې خوارېو و غاريان دايې ژوورېو دېستيان کرد بې له داني خېلکېکې ، ئېو جارې بوو باي پاسېبانېکان تېسې ئېواني تريان کردېو ، هېموويانيان خستې نهو ماشېن و بېتايېت ئېفسرېکې زېري له زېريک دا و دوو دېستي له پشټېو بېستېو له بېر چاوي خېکېک دايې بېر شېق و سواړي ماشېنې کرد ، بېسېم ، هېرچې له شې ئېفسرېکې بوو خوېنې پېدا ئېهاتې خوارېو شېسېکېکې تايي هات و هېموويان بردن بې شارېباني ، خېکېک زېر هېولياندا بې بېرداني زيرېک ، بېسېم ، ئېفسرېکې هېموو خېلکېکې بېرداو زيرېکې هېشتېو ، بې هېردوو دېستي بېستراوېو خستې نهو حېوزي حېوشې شېهرېباني ، دېم نادېمېش له هېدېستاو بې شېق و زلزلې بېردې بوو گياني زيرېک تا ماندوو دېبوو ، ئا بېم شېوېيې زيرېک ئېم شېوېيې بېم شېکېنجېو ئازارېو بېسې کرد تا وېختي بېياني له هېشخې چوو خېريک بوو بمرې ؛ ئېوانېي بيمارستانيان کرد ، ئاغا (محيې ديني دېستالي) بوو بې کېفيلي له شارېباني و زېريشې هېرېشې له ئېفسرېکې کرد کې چېنت وا له خانندېيکې کورد کردوو بې له تداوې بت دابايې دادگا بې چ حېقېک شېو تا بېياني له دېدي ؟ خې بې خوا ئېگېر شټېکې له بېت تا پائتېخت ئېناوېستم هېموو کاربې دېستاني دېوېت تېدېگېنېم کې چ زوېم و زېريک لېرې بې سېر ئېچيت بې ئېوې کېس بټواني قسېيکې بکات ! زيرېکې له گې خې بېردې ما بېو و زيرېک زېر سوپاسي کردو له ما بېو کېوتې نهو جېگاو ئېزېک زيرېک گوتي : من لېرې دېسېم . منيش پېم گوت ئاخر بې دېسېي تاکې دې ما بې تې هېر بېسېر پشټې وېاغېو بېت با له ناو ئېمدا تېزېک ئېقرې بگري و بحېسېيتېو ، سېيري مني کردو گوتي : ئېم تازې ووم نيې لېرې بېمېنېمېو پېنج و دوو وېژېکم ماوې ئېچېم بې شارېکې تر گچکېو و نانېکېش هېردې بې من و بې سکمانې پې تېر بکېين ، له قسېکاني ديار بوو زېر دېشکاو بوو . . (پ ۲ ، ل ۱۰۶)

بې استې ماندوو بووم هېندي باسي له دانيکاني زيرېکتان بې

بنووسم وو !!

ناچارم ئوو ش بنووسم وو كك ل كاسه تي ناسراو ب كاسه تي ئوو سـ باح ، ددرد دى زير كتان ب بگو زم وو ، زير ك دد : ئوم دوارم پاكي نك كيت وو ، ئاغاز ئاغاز ت م شاي قسه ي ا ب م ك ئوى ب سـرم هاتيه پت دد يم ، دوايى ددردى د م هـ يـ ! دواي ئم گـ رانيـ ! ئى هاوار ئى هاوار من لـ هيچا نـ بووم ، هـ ژدـ مانگ لـ ئـراقا گـرام ! شـش مانگ لـ ژـر شكـنجـى سازمانى ئـمنيـ تي ئـراقا ، ئوى بـ سـريان هـنام هـنام .. ئوى كـ تـعـزيب بوو كرديانم ئاخيري دـيانـويست بتلـكى بير لـ قينگم بـن !! ! (پـكـ نـينى دانـيشتووـكان ؟؟) تـكـايـ ئـووـش پـمـكـنـن !! كوـكى خانـقـينى پـليس بوو لـوو گوتبووى ئـگـر هـرچـيتان لـكردوو قـيدى ناكـا من قبووـم كردوو ، ئـگـر ئوى لـبـكـن ئـم ئـمـنـ بـ يـكا ئـدـم .. باشـ ئـو خـراپـى لـ گـگـ كردم لـمنى دا كوشتـمى ! ئـژـك پـشـتر مانگـك لـيدام .. ئـمـما دوايى جغارـى بـ دـنام .. تا ئـو ؤـژـى دـمـرم مـمنوونـم ، بـ خـاترى خوا كـكـ من ئـژـگارى خـم ئـوا بردووـتـ سـر ، هـنامـيانـ سـلـمانى .. نـ كـركوك هـنامـيانـ كـركوك نـء بمبوورن ! هـنامـيانـ كـركوك لـ كـركوك بـ موـسل ، بـ قـراغ بـ قـراغ هـولـلـرى جوانا كـ ؤـيشـتم ئـژانـكـئى خـشم لـرـ گوزـرـاندوو ، ئى هاوار كوردى هـولـلـر كـسى بـ دـرـوـنـى ، لـ حاـى من بـرسـ ، كـ تـ كـابرا چ كارـى ؟ يا چى لـرـ ؟ لـم ناو قـفـسـى پـليسـخانـ چـيـكـى ؟ تـنـيا نـفـرـك وـكـ خولـ پـيزـيان گرتـبـ ! بـ هـژدـ پـليسـووـ منيان ئـگـرت و ئـبرد .. ئى هاوار لـو ماـ بووم لـم ماـ بووم لـرـ بووم ، فايدـى نـ بوو هـرچى تـمـشـام دـكـرد ئـو ماـانـ كـبووم ، تـمـشـام دـكـرد هـموو پـنجـرـكانـيان ديار بوو قايـپـكانـيان ديار بوو ، ئـمـما ئـ زيرـكـ جگـ لـم پـشـهات و هـژارى و بـ كارـيـشى وـختـ لـ اديـ بـ فـرمى كارى كردوو ، چ لـ اديـى بـ غذا چ لـ اديـى تاران و كرماشان ، گـورـترين كار بـدـست و هونـرمـند لـم دـزگـاو اديـيانـ دژايـتى زيرـكـيان كردوو و كاسـهـتيان شـكـردووـتـوو لـيانداوو دوا جار بوونـتـ هـى دـركـردن و نانـبـانى و ئـوارـيـى و كـوتـنـ بـ نديخانـ لـ ئـيران و لـ عـيراق ! ئى هاوار هاوار بـشـر نـ بوو بـ حـسـن زيرـكـ بـ كوـ ئـبـن ؟ ، باوكم من خولـ پـيزـم ؟

زيرـكـ بـم گـرـانـوو و دانـپـدا نانـ دـيـوو بـ خـكـى كورد بـ .. براكانم ئـوا ژياوم و لـ نـو ئـم ژيانـشدا گـرـانـم بـ گوتوون !! .. ئوى كـ تـعـزيب بوو كرديانم ئاخيري دـيانـويست بتلـكى بير لـ قينگم بـن !! ! (پـكـ نـينى دانـيشتووـكان ؟؟) تـكـايـ ئـووـش پـمـكـنـن !! مـكـنـن !! ؟

- تاوانک که زیرک بـرامبـر بـ خـی کردوویـتی : .. زیرک بـ هوشیاریـو خـی کرد بـ قوربانی دوو شت (هونـرکـی و کورد بوونـکـی) هـر لـ کاسـتی ناسراو بـ کاسـتی ئـبووسـباح دـفـرموو : (هونـر بـ من کارکـی نـکرد بـ دوا یا بـچم ، چـن کوردم و بـ کوردی قسـدکـم !!) هـر لـ بارکـی کوردبوونـو دـکـت بـی بـوام بـکورد نیـ! (...) هـندم نـماو بـمرم و بـچم ژـر گـ و بـ شـری کورد نـبینم !!) لـر زیرک بـ گـیـو بـاسی هونـردکـات و لـگـ ئـوای بـم هونـر بـرزو ئـم هـموو خـزمـت مـزنـی بـ هونـری کوردی کردوو ، ئـو تـ ئـستا لـ نـوان دوو شاخک چایخانـیـکی پـپـوتم هـیـو کاسـبی تـدا دـکـم ، هونـر وای نـ کرد .. لـسایـی هونـر دا بـژیم و بـ هونـرکـم بـژیم ! ئـو حـم و هـر جارکـی دوو سـ ساواکی دـن و لـ خوـندا سوورم دـکـن !!

لـ بارکـی کورد بوونیشـو دیسان گـیـی دـکـات کـ هونـرمـندانـی کورد ئـزیان نـگرتوو و ئازریان دا و نانیانـبو و دـریان کردوو کـ لـ ادیـ بوو !! بـیـ دـکـت بـوام بـ کورد نیـو پـمـخـش بـمرم و بـچم ژـرگـ و بـشـری کورد نـبینم !! کـ چـ لـسایـی خـزمـت بـ هونـری کوردی ئـو تـ حـم و ئـوانـی کـ لـم دـدـن و کـشـم بـ دروست دـکـن زـربـیان کوردن !!

زیرک لـ کورد بوون و هونـرمـندیـتی کورد پـشیمان نیـ ! ئـو گـیـی لـ بـشـک بـناو هونـرمـندان و بـشـک لـ کوردان دـکـات .. کـ بوونـتـ هـی زـر تـرو گـورـ تر بوونی ئازارکـانی بـ دـست کوردانـو ، کـ ئـم ئازارـ چووـتـ سـر ئازاری هـردوو دـو و تـی ئـران و ئـراق - جـم نـ بـو جـم نـ بـو ئـی برای کوردم لـ ئـراق و لـ ئـیران - و ئازاری نـو بـندیخانـکانیان ! ؟ ئـمـش جـرکـ لـ گـانـو و دانپـدانانی ئـو ئازارانـی کـ دیویـتی بـ هـی کورد بوون و هونـرمـند بوونیـو !! هـر بـم هـیـو یـ زـر جار لـ نـو گـرانـیـکانی دا هاوار دـکـات و بـ حـسـرـتـو دـکـت : چیم کرد لـ خـم ؟ دوا جار پـا و سـری سوـدـمـینـ کـ (هونـرمـند حـسـن زیرک) لـ نـو ئـم ژیا نـ دـزـخـدا ئـم دـنگـ بـ هـشتـیـی لـ کو هـناو ؟؟

ئـنـجام :

۱- لـم لـکـیـنـو یـدا دـردکـو کـ زیرکـی هونـرمـند ، یـکـ لـو کوردانـیـ کـ زـر زوو و بـ هـشـیاری و ئازایـتیـو پـشـمووان دانپـدانان دـکـات .

۲- زیرک لـم دانپـدانانـ لـ گوتنی هیچ با بـتـک نا پـنگـتـو و بـ دـنگـ بـرزو بـ ئاشکرا دـکـت : دـیانویست بتـکیـ بیر لـ قینگـ

بدن ! د... .. لایاندام و دایکیان گام و ل قوزی دایکیان د بدم
! د... .. ساواک داوام ل د کات بچم ئراق و کاریان ب بکم ؟
۳- هر ل لم ل ک ک و و دا د رد ک و و ئوانی ل زیرک د دن . ساواک
و ئتلاعات و ز دی ئتلاعاتن ، وات د و ت خ ی تی ، چن ل ل ادیش
د ریانکرد ؟ !

[illegible]

۵- لـم لـکـکـیـنـو و دـردـکـو و لـ وؤی دـرکـدی زیرک لـ اادیـی
تاران و کرماشان ، ساواک بـ دوا یـو و تی و لـ ناگـو لـ هیج کارک
سـرکـو و لـ هیج شوـنـک بحـسـتـو و بگـیرسـتـو ، هـر بـیـ
بـردـوام لـ گـارانیـکانی دا دـو . . جـم نیـ تیا بـسـوم خاکم
بـسـر بـ لـ لـانـ خـم !

زیرک له نه و گرانیه کانی دا زه جار باسی د ربه د ری و
 ئاوار یی خای دکات ، بیهیز عوم ری سولتانی د نووسه : که چویند
 کانی مه لا نه حم د زیرک زه به تاقهت بوو ، که له مزل که ی نه مه
 دوور که وتووه ، ساری به ئاسمان هه به یی و گوتی : خدایه ئه م جار
 به کوئند به هه به م ؟ میرزا که ریم د نووسه : له م دوا یی دا زیرک
 ساواک سه راو دوی نا بوو له هه موو جه گایه که وه به دوا یی وه بوون و
 له نه د که ان له هیه جه گایه که به و ته وه !؟

سٲرنج و تٲبینی و سٲرچا و ٲکان :

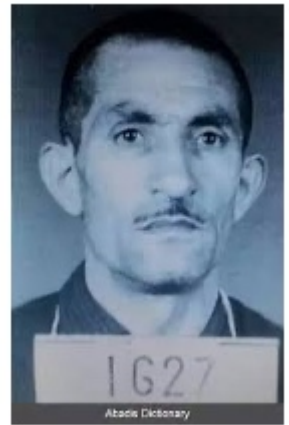
(٢) مام-ستا محمەدی مـزانی نووسەر و رڤگه‌ی ناسراوی کورد له ژبه‌بانی کوردستان، ئهم باسه‌ی له فایسبوک به‌اکردووت.

[illegible]

سەرچاوهكان :

-چریکی کوردستان چاپی دوو، ١٣٧٦ خورشیدی ، سازمانی انتشاراتی
بورکی
-سەن زێرک و هەندێک لێ بەسەرھاتەکانی -نووسین: میرزاکی ریم
خەشناو ، بەرگی یەکەم ، ١٩٨٤ ، ههولار

▪ حەسەن زێڕەک و هەندێ لێ بەسەرھاتێکانی - نووسینی : میرزا کەریم خەشناو ، بەرگی دووێم ١٩٨٦ ، هەولێر - ساوک بەچی حەسەن زێڕەکی کوشت - مەولود ئیبراھیم حەسەن - هەولێر - ٢٠١٢

چاوپێکەوتنی (مام عەلی یاسەمەنی) خزمی نزیکی هونەرمانەند حەسەن زێڕەکی وھاوێشێ منداڵی و تەمەنی ، چاوپێکەوتن نووسەر و ڕۆژگەری ناسراوی کورد مامەستا (محەممەد مەزانی) لێ پێژھەتای کوردستان لێ ساڵی ١٩٩٦ ز .

وەندەکان:

- ١- زێڕەکی بەندیخانەی کرماشان
- ٢- زێڕەکی بەندیخانەی سلێمانی لێگەیی کەمالی شەفیق
- ٣- زێڕەکی سلێمانی بەروێنکە سپێکە
- ٤- زێڕەکی

- ۵- پیکری زیرک دسکردی هوندم ند بشیری ناسری
- ۶- تاران لگگ ساکاری کچی